

blemàtica, especialment la que duien els cavallers armats, les dames abillades, etc.', que ja tenim en els poemes prosificats d'Eiximenis: «... ne anar deshonestament, / així com portar *divises* / ...» (*EntreDL*, fragm. II, 35; III, 36); acaba per aplicar-se a diverses robes de vestir, potser ja no tan elegants: «roba de *devisa*: vestís varia; lo qui va vestit de *devisa*: varia veste ornatus» posats després de «roba que ha perdut la color» en OPou (*TbPu.*, 317); per aquell temps s'aplicava també a la senyera de certes embarcacions: «la *divisa* dels vaxells: parasemon», id., 71. *Divisar* 'ornar de *divisa*, indicar, distingir' ant. (mj. S. xv, *AlcM*, §§ 2, 3, 4, 1) i alguna vegada arriba llavors a significar 'albirar, veure' («quant la que am mon ull pot *divisar*» rimant amb *mar*, Ausiàs, LXIX, 26), verb arcaic que en totes les accs. aviat va quedar antiquat en català, i que de cap manera no pot servir d'excusa per palliar el castellanisme *divisar* 'albirar, afigurar, veure de lluny' que cometen alguns modernament i que lamentem no veure desaprovat per *AlcM*.

Divinació, divinal, divinalla, divinatu, +divinatori, divinitat, divinitzar, divino, V. déu Divis, divisa, divisar, divisible, divisió, divisionari, divisir, divisor, divisori, V. dividir Divorci, divorciar, V. vertir Divuit, divuitè, -ena, V. deu Divulgació, divulgador, divulgar, V. vulgar Divulsió, V. convulsió Do, V. dar A la doba, V. adobar Dobla, doblador, doblar, doblària, doble, doblec, doblegadis, doblegar, doblenc, dobler, doblera, doblorada, dobleret, doblet, dobleta, dobló, V. dos Docència, docent, dòcil, docilitat, V. doctor Docimàsia, -àstic, V. dogma

DOCS, 'reunió de magatzems, esp. en un moll', pres de l'angl. *docks*, pròpiament *dock* 'dàrsena o conca de poca aigua en el fons d'un port, usada per reparar o descarregar les embarcacions'. □ 1.ª *doc.*: 1917, *DOrt*. Mot comú a l'anglès [S. xiv] i al neerlandès, d'origen incert (passa per ser un mot germànic d'arrel obscura, però no semblen haver examinat els germanistes la possibilitat que vingui del romànic DOGA 'fossat' i 'ribera d'un riu o estany', que em sembla ben possible).

Docte, V. doctor

DOCTOR, pres del ll. *doctor*, -ōris, 'mestre, el qui ensenya', derivat de *docēre* 'ensenyar'. □ 1.ª *doc.*: *Homilies*.

«Per la predicació dels apòstols, credeg tot lo poble, qui ere pagà; per los apòstols ... devem entendre los *doctors* de Sancta Ecllésia, qui dia cotidi prégan Déu per éls», *Hom.*, 8v8. En sentit més propi el tenim sovint en Llull, BMetge i Eiximenis: «*doctor* en dret canònic», *Merav.* (VIII, § 63); «ja d'altres vegades, he ohit dir semblant a molts savis hòmens, e-u he legit en diverses *doctors*» es vanta el llop en el *Llibre de les Dones*, § 9 (cf. *EntreDL* I, 190, 10e). Cerverí de Girona ho aplica emfàticament a poetes (22/19.7), cosa de la qual se citen ex. en trobadors

occitans clàssics (Lewent, *Traditio* VI, 176-7). En temps d'OPou la gradació escolar ja era «bachiller, llicenciat, *doctor*; estudiant» (*TbPu.*, 177).

Però avui el poble, apoderant-se'n, i tornant-lo adjectiu, n'ha fet un sinònim de 'batxiller' en el sentit de 'tafaner' i anàlegs, particularment a Mallorca (BFerrà, *Comèdies, IdOr.* I, 97) i P. València: «certa família ... composta de ... a qui d'ells més raro y més *dotor*, era molt afectà a tornar a batejar a tots» (*Terra del Xè* I, 34), i aqueix valor merament adjectival es posa de relleu si notem l'ús intensiu amb *re-*, afegit, com en la cobla tòpica «en Balones són sarvatxos, / en Gòrga molt *re-dotors*, / en Billeneta raboses, / Quatretonda, espentadors» (ib. I, 50).

El poble altera el nexa consonàntic culte, en general només assimilant-lo o reduint-lo a una simple *-t-*, però pot arribar a *pt*, per una ultracorrecció que no resta merament individual (JGelada l'observa en els pàgessos d'Olot, *BDLC* III, 94), perquè més d'un l'ha apuntalada amb una etimologia popular: «els diuen *diputots* perquè sempre *dubten*» (li deien a Massó i Torrens, *Croquis Pirinencs*). Aqueixos pensen en l'ús de *doctor* com a sinònim de 'metge', practicat també en les ciutats però que sobretot es consolida en els ambients rurals valencians i balears, fins a convertir-se en el nom normal del facultatiu mèdic (generalment no doctorat) (Menorca: Ferrer Guinart, *Rond.*, 217), com ens ho comproven moderns noms de lloc menors, p. ex. «*El Molí dotó*», Vistabella del Mestre (molí que havia estat d'un metge), *la Bodega l dotó* o *B. l dotó* a Les Useres (1961).

DERIV.: *Doctora* [1803, Belv.]; abans *doctoressa* [1460, JRoig, *Spill*, 11120], rimant amb *mestressa*. *Doctoria* 'batxilleria' i 'pedanteria' val. i mall.: «passar la vida ben divertits, tirar *dotories*, contar chascarrills ...», «hòmens dichers y divertits, que sense faltar a la regla y professió que han abraçat, en certs moments s'encontren inspirats y sòlten una *dotoria* o andanada que fa riure», MGadea (*T. del Xè* I, 35, 123); a Solleria m'explicaven que *dottorials* eren el mateix que «miserades» (1963). També a les barriades de la capital valenciana tinc presa nota de *dotoreries* 'xafardereries' i allí lleigeixo així mateix el verb *dotorejar* per 'xafardejar': *dotoreja els veïnats* 'els mira indiscretament' (en la revisteta fallera, *Pensat i Fet*, 1952, 12); *dotorejar* [EmVilanova; MGadea]. *Doctorenc. Doctorisme*.

Doctorar [1560]. *Doctorat* m. [1638]; *doctorament*; *doctorand* [-ando, 1868, *SLiCosta*].

Doctoral [1596]: «en lo any 1769 se feren las lluidas oposicions ... per los tres canonicats de ofici que se anavan a establir, a saber: de magistral, *doctoral* y lectoral», B. de Maldà (*Excursions*, p. 170).

Doctrina [Llull: *Doctrina Pueril*, c. 1275], pres del ll. *doctrina* 'ensenyament'; «aquestes coses ... dix l'abadesa a la dona, per ço que li donàs *doctrina* ab la qual fortificàs son coratge contra supèrbia» (*Blanq.* I, 189.1); «que-ls volíem donar *doctrina* com se capteguessen en armes», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 425).

Doctrinar [Llull] i més sovint *adoctrinar*: «Blan-